

Dijitalleşme ve E-Dönüşüm Sürecinin Muhasebe Meslek Etiği Açısından Değerlendirilmesi: Kavramsal Bir İnceleme*

An Evaluation of the Digitalization and E-Transformation Process in Terms of Accounting Professional Ethics: A Conceptual Review

ÖZET

E-Dönüşüm ile kâğıt ortamındaki süreçler dijitalleşerek hız, şeffaflık ve doğruluk kazanmaktadır. Günümüzde muhasebe mesleğinde dijital uygulamaların hızla yaygınlaşması, bu dönüşümün mesleki etik ve veri güvenliği açısından değerlendirilmesini gerekli kılmaktadır. Bu çalışmada dijital dönüşüm ve e-dönüşüm kavramları açıklanmış; e-fatura, e-defter, e-beyanname ve e-devlet uygulamaları bağlamında muhasebe mesleğinin dönüşümü ele alınmıştır. Literatür taramasına dayalı olarak, dijitalleşmenin muhasebe süreçlerinde şeffaflık ve verimliliği artırdığı; buna karşın veri güvenliği, yetkisiz erişim ve mesleki sorumluluğun sınırlarının belirsizleşmesi gibi etik riskler doğurduğu tespit edilmiştir. Bununla beraber, teknolojik altyapı farklılıkları ve uyum maliyetleri işletmeler için önemli zorluklara sebep olabilmektedir. E-dönüşümün başarısı, dolayısıyla teknik altyapı kadar kurumsal kapasite, eğitim ve etik standartların güçlendirilmesine de bağlıdır. Çalışma, e-dönüşüm sürecinin yalnızca teknik değil, aynı zamanda etik ve yönetim boyutlarıyla bütüncül biçimde ele alınması gerektiğini vurgulayarak, muhasebe mesleğinin sürdürülebilirliği açısından etik temelli dijital dönüşüm yaklaşımlarının önemine dikkat çekmektedir.

Anahtar Kelimeler: E-Dönüşüm, Muhasebe Meslek Etiği, Dijitalleşme.

ABSTRACT

The digitalization of paper-based processes through e-Transformation enhances speed, transparency, and accuracy. The rapid expansion of digital applications within the accounting profession necessitates a comprehensive evaluation of this transformation in terms of professional ethics and data security. This study explains the concepts of digital transformation and e-Transformation and examines the transformation of the accounting profession within the context of e-invoice, e-ledger, e-declaration, and e-government applications. Based on a literature review, the findings indicate that digitalization increases transparency and efficiency in accounting processes; however, it also gives rise to ethical risks such as data security concerns, unauthorized access, and the blurring of professional responsibility boundaries. In addition, disparities in technological infrastructure and compliance costs may create significant challenges for businesses. Therefore, the success of e-Transformation depends not only on technical infrastructure but also on strengthening institutional capacity, education, and ethical standards. The study emphasizes that the e-Transformation process should be addressed holistically, encompassing not only technical aspects but also ethical and governance dimensions, and highlights the importance of ethics-based digital transformation approaches for the sustainability of the accounting profession.

Keywords: E-Transformation, Accounting Professional Ethics, Digitalization.

GİRİŞ

Muhasebe mesleği, küreselleşme ile teknolojiye hızlı ilerlemeler ve kamu yönetimlerinin dijitalleşme konusundaki politikalarının etkisiyle beraber bir dönüşüm sürecine girmiştir. Bu dönüşüm elektronik belge ve kayıt sisteminin yaygınlaşmasıyla beraber muhasebe mesleğinin yürütülme şeklinde büyük değişimler yapmıştır. Ülkemizde Gelir İdaresi Başkanlığının öncülüğünde e-defter, e-fatura ve benzeri e-uygulamalar hayata geçirilmiştir. Bu uygulamaların muhasebe süreçlerinde hızı artırması ve denetim kolaylığı sağlaması amaçlanmıştır. Ancak e-dönüşüm süreci muhasebe mesleği açısından sadece teknik bir gelişme olarak değerlendirilmemelidir.

Dijital muhasebe uygulamaları, sadece muhasebe süreçlerinin daha hızlı ve etkin bir şekilde yürütülmesine katkı sağlamakla kalmamakta; aynı zamanda mesleğin analitik ve stratejik yönünü daha görünür hâle getirmektedir. Bu bağlamda, teknolojik gelişmeleri yakından takip ederek dijital yetkinliklerini geliştiren muhasebe meslek mensuplarının, geleceğin rekabet koşullarında görece üstün bir konum elde etmeleri olasıdır (Akkuş ve Celayir, 2025: 543). Muhasebe mesleği tarafsızlık, gizlilik ve mesleki özen gibi etik ilkelere dayalıdır. Elektronik ortamda üretilen, paylaşılan ve depolanan finansal bilgilerin ulaşılabilirliği ve hacmi arttıkça etik ilkelerin uygulanması

Dilek Küçük¹

How to Cite This Article

Küçük, D. (2026). Dijitalleşme ve e-dönüşüm sürecinin muhasebe meslek etiği açısından değerlendirilmesi: Kavramsal bir inceleme. *International Social Sciences Studies Journal*, (e-ISSN:2587-1587) 12(3), 476-486. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.19291671>

Arrival: 01 February 2026

Published: 28 March 2026

Social Sciences Studies Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

¹ Öğr. Gör. Dr., Harran Üniversitesi, Akçakale MYO, Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Programı, Şanlıurfa, Türkiye. ORCID: 0000-0003-4047-6276

zorlaşmaktadır. E- dönüş süreciyle beraber özellikle mesleki sorumluluğun sınırları, yetkisiz erişim ve hesap verebilirlik gibi konular yeniden ele alınması gereken etik sorun alanlarından bazılarıdır.

Teknolojik yenilikler genellikle bilinen etik davranış biçimlerinin cevap veremediği yeni eylem alanları yaratır. Bu nedenle, bunlar tartışılmalı, üzerinde düşünülmeli ve yeni gereksinimlere uyarlanmalıdır (Fülöp, vd., 2025: 6). Dijital dönüşümün sağlıklı ve sürdürülebilir biçimde yürütülebilmesi; kurumların teknolojik değişime uyum sağlaması, ortaya çıkabilecek etik sorunların eleştirel biçimde değerlendirilmesine ve meslek mensuplarının yeni yetkinliklere uyum sağlayabilmesine bağlıdır. Bu çerçevede, dijitalleşme sürecine uyum gösterebilen, mesleki etik ilkelere bağlılığını koruyan ve teknolojik araçları etkin şekilde kullanabilen muhasebe meslek mensuplarının, muhasebe mesleğinin uzun vadeli sürdürülebilirliğinin temin edilmesinde önemli bir rol üstleneceği öngörülmektedir (Alataş ve Kılıç, 2025: 1). Günümüzde hız kazanan dijitalleşmeden bağımsız olarak etik ilkeleri ele almak mümkün değildir. Bu nedenle muhasebe meslek etiği ve e-dönüşüm arasındaki ilişkiyi kavramsal olarak bütüncül bir yaklaşımla değerlendirmek önemlidir. Bu çalışma, e-dönüşüm sürecinin muhasebe meslek etiği üzerindeki etkilerini kavramsal bir çerçevede incelemeyi amaçlamaktadır. Bu kapsamda, muhasebe meslek etiğinin temel ilkeleri ile e-dönüşüm uygulamalarının ortaya çıkardığı etik fırsatlar ve riskler birlikte değerlendirilerek, mesleğin geleceğine yönelik çıkarımlar yapılması hedeflenmektedir.

DİJİTAL DÖNÜŞÜMÜN TANIMI VE KAPSAMI

Dijital dönüşüm; teknolojinin, günlük yaşama ve kültüre köklü bir şekilde yerleştiği günümüz şartlarında, bu çağın insanları tarafından yönlendirilen toplumsal bir olgu ya da kültürel bir evrim niteliğinde görülmektedir. Sahip olunan kaynakların kullanımıyla, dijital teknolojiye dayanarak değer yaratan böylece yeni bir deneyim sunan bir evrim sürecidir. Dijital dönüşüm, yenilik yaratarak toplumu ve dijital yaşamı köklü biçimde şekillendirebilen karmaşık ve sürekli bir çabadır (Kurniawan, vd., 2025: 2683). Dijitalleşme, bilgisayar teknolojilerinin; ülkeler, endüstriler ve kuruluşlar gibi taraflarca benimsenip kullanımında bir artışın söz konusu olmasıdır. Böylece dijitalleşmeyle beraber mevcut ürün ve hizmetlerin dijital varyantlara dönüştürülme kabiliyeti ve avantajı sağlanır. Dijitalleşmeyle, belirli bir süre sonra toplum ve işletmelerin dönüşme eğilimi vardır (Ülker ve Eker 2024: 324). Kısacası dijital dönüşüm sayesinde özel-kamu ayrımı olmadan tüm sektörlerde daha önceleri fiziki olarak yapılan pek çok iş zamanla dijital ortamda yapılabilir hale gelmiştir (Öztürk ve Yegen, 2024:83).

Muhasebe mesleğinde dijital dönüşüm ise, finansal bilgilerin doğruluğunu, erişilebilirliğini ve hızını artırarak bilgi asimetrisini azaltma yoluyla finansal şeffaflığı geliştirebilir (Alassuli vd., 2025:2). Dijital dönüşüm, günümüz muhasebe çalışmalarında önemli bir yere sahiptir. Dijitalleşme, muhasebe mesleğinde yalnızca kullanılan araçları değiştirmez ayrıca muhasebe meslek mensuplarının yetkinliklerinde, değerlerinde ve rollerinde bir değişimi de zorunlu kılmaktadır. Yapay zekâ, büyük veri ve bulut bilişim gibi teknolojiler finansal raporlama ve analiz sürecini hızlandırırken aynı zamanda gizlilik, adil karar verme ilkeleri ve nesnellik açısından riskler de taşımaktadır. Dijital dönüşüm genel anlamda değer yaratmak, üretkenliği artırmak ve toplumsal refahı geliştirmek amacıyla teknolojinin benimsenmesi süreci olarak tanımlanır (Kurniawan, vd., 2025: 2683).

Yapay zekâ, blok zinciri, robotik süreç otomasyonu ve dijital platformlar gibi ileri teknolojilerin benimsenmesini ve bunlara uyum sağlanmasını içeren dijital dönüşümün, verimliliği, şeffaflığı ve paydaş katılımını artırmak için önemli fırsatlar sunarken, aynı zamanda beceri eksiklikleri, etik ikilemler ve sosyal eşitsizlikler gibi önemli zorluklar da beraberinde getirdiğini göstermektedir. Bu sorunların ele alınması, kapsayıcı politikaları, sürekli beceri gelişimini ve dijital dönüşümün tüm potansiyelinden yararlanmak için sağlam etik çerçeveleri içeren bütüncül bir yaklaşım gerektirmektedir (Argento, vd., 2025: 778). Dijital dönüşüm, işletmeler için fırsatlar oluşturmalarının yanında ciddi zorlukları da beraberinde getirmektedir. İşletmeler hesap verebilirlik ve ahlaki etik ilkelerine vurgu yaparak, adalet, kamu güveni ve şeffaflık sağlayan dijital muhasebe bütünlüğünü oluşturabilirler. İşletmeler, kapsamlı ve sürdürülebilir bir yaklaşım ile değişime uyum sağlamanın ötesinde bu dijital çağda sürdürülebilir iş uygulamalarının öncüsü olabilirler.

Bilgisayar teknolojilerinin sağladığı doğrulanmış ve güvenilir bilgiler, teknoloji odaklı işletmelerde hem yöneticilerin hem de üçüncü tarafların daha isabetli kararlar almasına imkân tanır. Kararların doğruluk düzeyinin artması, işletmenin belirlediği stratejik hedeflere ulaşma olasılığını yükseltir. Bu süreç, verimlilikte artış sağlarken aynı zamanda işletmenin sürdürülebilirliğini de güçlendirir. Bu sayede işletmeler oldukça karmaşık işlemlerini kısa sürelerde yaparak detaylı raporlara ulaşabilirler. Detaylı raporlar sayesinde verilecek kararlar ve gelecek planlamaları daha isabetli olacaktır. Böylece zaman israfının önüne geçilir, verimlilik artışı ve diğer avantajlar da elde edilebilir (Ülker ve Eker 2024: 335-336).

Dijital dönüşüm muhasebe uygulamalarının verimliliğini artırırken, aynı zamanda önemli veri manipülasyonu riskleri de taşımaktadır. Bu bağlamda, etik, dijital sistemlerin mesleki standartlara uygun ve kamu yararına çalışmasını sağlamada önemli bir rol oynamaktadır. Bu arada, hesap verebilirlik, algoritma tetiklemeli otomasyon

sistemlerinde açık ve şeffaf bir hesap verebilirlik sağlayarak kontrol kaybını önlemeye hizmet eder. Bu iki husus, dijital muhasebenin güvenilirliğini korumak için kritik öneme sahiptir. Hesap verebilirlik, değerlerin sistematik ve denetlenebilir bir şekilde uygulanmasını sağlarken, etik, temel değerlerin ilkelerini belirler. Teknolojik gelişmeler, birçok fayda sağlamanın yanı sıra, muhasebe uygulamalarının ahlaki ve sorumluluk yönlerine de ekstra dikkat edilmesini gerektirir (Kurniawan, vd., 2025: 2691).

E-Dönüşüm

E-dönüşüm, dijital dönüşümün sistem ve uygulama düzeyindeki bir alt dalı olarak düşünülebilir. Elektronik ortama belge, kayıt ve işlemlerin taşınması anlamına gelir. E-devlet, e-fatura, e-defter, e-beyanname gibi somut uygulamalar bu kavramın birer parçasıdır.

Küresel ölçekte yaşanan dijital dönüşüm süreci, ülkemizi de doğrudan etkileyerek pek çok alanda yaygın bir dijitalleşmeyi beraberinde getirmiştir. Vergi alanında hayata geçirilen İnternet Vergi Dairesi, Vergi Dairesi Otomasyon Projesi (VEDOP), e-beyanname uygulamaları, Denetim Bilgi Sistemi (VEDOS), Veri Ambarı (VERİA), e-haciz ve e-tahsilat gibi sistemler, bu dönüşümün somut örnekleri arasında yer almaktadır (Ülker ve Eker 2024: 332).

Ülkemizde muhasebe ve maliye alanındaki elektronik belgelerin düzenlenmesi ve denetlenmesi, dijital dönüşüm süreci kapsamında Maliye Bakanlığı'na bağlı Gelir İdaresi Başkanlığı (GİB) tarafından yürütülmektedir. E-Fatura, e-Arşiv Fatura, e-İrsaliye, e-Serbest Meslek Makbuzu, e-Müstahsil Makbuzu, e-Defter, e-Bilet ve e-Gider Pusulası gibi uygulamalar elektronik ortamda GİB'in belirlediği teknik standartlara uygun biçimde oluşturularak sisteme iletilmektedir. Bilgi iletişim teknolojilerini işletmelerin merkeze alarak faaliyet bulunmalarıyla ortaya çıkan e-işletme kavramı, özellikle muhasebe birimlerini etkilemiştir. GİB tarafından hayata geçirilen e-Defter, e-Beyanname, e-Fatura ve e-Arşiv Fatura projeleri bu dönüşümü hızlandırmıştır. Bu uygulamalar; işlemlerin güvenilir, hızlı ve hatasız biçimde yürütülmesine, denetimde etkinliğin artmasına ve zaman tasarrufuna önemli katkı sağlamaktadır (Varol, 2023: 171; Ülker ve Eker, 2024: 336-337).

E-Devlet Uygulaması

E-devlet uygulamaları, kamu kurumlarının daha etkin, verimli ve hızlı hizmet sunmasını sağlarken, vatandaşlara sunulan hizmet kalitesini artırmakta, yönetime katılımı kolaylaştırmakta ve ekonomik ile çevresel açıdan önemli avantajlar oluşturmaktadır. Bu nedenle dijital çağda söz sahibi olmak isteyen ülkeler için e-devlet sistemleri temel bir gereklilik hâline gelmiştir. Türkiye de tüm vatandaşları dijital dönüşüm sürecine dâhil etmek, bilgi toplumu olma hedefine ulaşmak ve toplumdaki dijital uçurumu azaltmak amacıyla hukuki ve teknolojik altyapıyı güçlendirmeye, geleceğe yönelik planlar hazırlamaya ve bunları uygulamaya koymaya yönelik önemli adımlar atmaktadır. Ayrıca E-Devlet Kapısı aracılığıyla farklı kamu kurumlarına ait çok sayıda hizmet tek bir platformda toplanarak vatandaşların kolay erişimine sunulmuştur (Akçaöz ve Akçaöz, 2023: 3638). Elektronik ortamda kamu hizmetlerinin sunulmasını sağlayan e-devlet uygulamaları gün geçtikçe yaygınlaşmıştır. E-devlet, sadece işlemleri hızlandırarak maliyetlerin azalmasına katkı sağlamaz; ayrıca vatandaşların bilgiye ulaşımını kolaylaştırarak katılımcı süreçlerinin gelişmesine katkıda bulunmuştur. Dijitalleşmeyle beraber bireyler şikâyetlerini doğrudan yönetime ulaştırabilmekte, isteklerini daha hızlı iletebilmekte ve karar alma süreçlerinde online kanallar aracılığıyla dahil olabilmektedir (Tosun, 2025: 52).

Türkiye'de e-Devlet Kapısı, kamuya ait dijital hizmetleri tek bir platform altında toplayarak bütüncül bir yapı oluşturmuştur. Bu sayede kamu kurumları ve vatandaşlar açısından işlemler daha hızlı, kolay ve verimli hâle gelmiştir. Bünyesinde barındırdığı binlerce hizmetle Türkiye'nin bu alanda önemli bir başarı elde ettiği söylenebilir. Bununla birlikte, sistemin etkinliğinin artırılması için çözülmesi gereken bazı sorunlar da mevcuttur. İnternet erişiminin yaygınlaştırılması, dijital okuryazarlık düzeyinin yükseltilmesi, tüm kesimlerin hizmetlere eşit biçimde ulaşabilmesi ve vatandaş haklarını koruyan yasal düzenlemelerin güçlendirilmesi geleceğe yönelik temel gerekliliklerdir. Aksi takdirde, toplum içindeki dijital uçurum derinleşecek ve hizmetlere yeterince erişemeyen bireyler daha dezavantajlı bir konuma sürüklenecektir (Akçaöz ve Akçaöz, 2023: 3658).

E-Defter Uygulaması

Teknolojik gelişmeler doğrultusunda muhasebe sistemine e-fatura ve e-defter uygulamaları da dâhil edilmiştir. İlk olarak 2000'li yılların başında gelişmiş ülkelerde uygulanmaya başlayan e-fatura sistemi, ülkemizde e-Devlet projesi kapsamında 2008 yılında Elektronik Fatura Kayıt Sistemi ile hayata geçirilmiştir. Daha sonraki süreçte, belirlenen şartları taşıyan mükellefler için e-fatura kullanımı zorunlu hâle getirilmiştir. Ayrıca e-Devlet uygulamaları çerçevesinde e-fatura kullanan işletmelerin e-defter sistemine geçmeleri de zorunlu tutulmuştur (Gökçen ve Özdemir, 2016: 151).

E-Defter, Türk Ticaret Kanunu ve Vergi Usul Kanunu uyarınca tutulması zorunlu olan yasal defterlerde yer alması gereken bilgilerin elektronik ortamda oluşturulan kayıtlarının bütünü ifade etmektedir. Bu uygulama sayesinde defterler kâğıt ortamında basılmaksızın dijital dosya olarak hazırlanmakta, saklanmakta ve korunmaktadır. Ayrıca söz konusu kayıtların bütünlüğü, değiştirilemezliği ve kaynağının doğruluğu elektronik imza veya mali mühür kullanılarak güvence altına alınmakta ve gerektiğinde hukuki açıdan geçerli bir delil olarak kullanılabilmesi mümkün olmaktadır (GİB, 2025).

E-defter ve e-fatura uygulamaları, işletmelere çeşitli faydalar sağlamakla birlikte bazı sınırlılıkları da beraberinde getirmiştir. İşletmeler açısından başlıca avantajlar arasında belgelerin dijital ortamda arşivlenebilmesi, bilgilere hızlı ve kolay erişim sağlanması ve maliyetlerin azalması yer alırken; veri güvenliği riskleri, teknik altyapı gereksinimleri ve yasal uyum zorunlulukları önemli dezavantajlar olarak öne çıkmaktadır. Kamu otoriteleri açısından ise bu uygulamalar, denetim süreçlerini kolaylaştırmakta ve vergi kayıp ile kaçaklarının azaltılmasına katkıda bulunmaktadır. Bunun yanı sıra, kâğıt kullanımının önemli ölçüde azalması sayesinde çevresel sürdürülebilirlik açısından da olumlu etkiler ortaya çıkmaktadır (Gökçen ve Özdemir, 2016: 152).

E-Fatura Uygulaması

E-Fatura uygulaması, taraflar arasında kanunda belirtilen şartlara uygun şekilde elektronik formatta düzenlenen ve elektronik yöntemlerle onaylanarak iletilen ticari faturadır. Bu faturalar güvenli elektronik araçlarla düzenlenmektedir. Kurumlar arasında elektronik fatura gönderme ve elektronik fatura almaları sağlayan program e-fatura uygulamasıdır. Ayrıca bu uygulamaya sahip kurumlar, program üzerinden e-faturaları bilgisayarlarına indirerek elektronik ortamda arşivleme olanağına da sahiptir. Bu sayede e-arşiv de oluşturulmuş olur. İhracat faturası da e-fatura olarak düzenlenebilir. Gümrük beyannamesinin eki olarak ihracat faturası gümrükte uygulama kapsamında sunulur. Malların ihracat işlemlerinin tamamlanması için bu faturalar gereklidir. Gümrük ve Ticaret Bakanlığı sisteminde söz konusu faturalar görüntülenebilmektedir (Civelek ve Seçkin, 2017: 3).

E-fatura uygulaması hem alıcı mükellefin hem de satıcı mükellefin sisteme kayıtlı olduğu kapalı bir sistem olarak ortaya çıkmaktadır. Bu sebeple e-fatura karşılıklı olarak sadece e-fatura uygulamasına dâhil mükelleflerin birbirlerine düzenleyebildikleri bir elektronik belgedir. E-fatura uygulamasına her iki tarafın da dâhil olduğu bu sistemde tüm iletişim “merkez” tarafından yürütülmektedir (Danış, 2023: 14).

E-Beyanname Uygulaması

Beyannamelerin dijital ortamda iletilmesi süreci, e-beyanname uygulamasının hayata geçirilmesiyle başlamıştır. Bu uygulama sayesinde vergi mükellefleri, bağlı bulundukları vergi dairesine fiziken gitmeye gerek kalmadan beyannamelerini elektronik ortamda gönderebilmektedir. Muhasebe yazılımlarında yer alan beyanname modülleri aracılığıyla ilgili beyannameler sistem tarafından otomatik olarak oluşturulmaktadır. Böylece vergi dairelerindeki iş yoğunluğu azalmakta, arşivleme ve depolama giderleri düşmekte, işlemler daha hızlı tamamlanmakta, hata oranı minimize edilmekte ve kâğıt kullanımında önemli ölçüde tasarruf sağlanmaktadır (Varol, 2023: 171).

Türkiye’de vergi beyannamesinin, borç tutarını da içerecek şekilde vergi dairesine dijital ortamda gönderilmesi ve tahakkuk eden vergi borcunun vergi dairesine gitmeye gerek kalmadan elektronik yollarla ödenebilmesi elektronik beyanname uygulaması kapsamında değerlendirilmektedir. Bu sistem, vergiye ilişkin bilgilerin bilgi ve iletişim teknolojileri aracılığıyla herhangi bir aracıya ihtiyaç duyulmaksızın doğrudan vergi idaresine iletilmesini mümkün kılmaktadır. Bu yönüyle elektronik beyanname, vergi süreçlerinin dijital ortamda yürütülmesini sağlayan temel bir uygulama olarak tanımlanabilir (Çitil ve Durmuş, 2025: 209).

Muhasebe Meslek Etiği Kavramı ve İlkeleri

Meslek mensuplarını, kişisel yönelimlerinden daha çok meslek kuruluşlarınca belirlenmiş kurallara uygun davranmaya zorlayan, yönlendiren ilkelerin tümüne meslek etiği denir. Meslek etiği, mesleği icra ederken toplum yararının gözetilmesini öncelikli olarak önemser. Bu sayede dünyanın her yerinde bu mesleği yapanlar ortak davranış kurallarına uymak durumunda olacaktır (Gür, 2018: 378). Muhasebe mesleğine duyulan yüksek saygının bir yansıması olarak meslek etiğinin varlığı, muhasebe mesleği açısından büyük önem taşımaktadır. Muhasebede meslek etiğinin varlık nedeni, muhasebe mesleğinin refahını artırmaktır.

Muhasebe ve denetim alanında etik ilkelerin oluşturulması ve yaygınlaştırılmasında uluslararası düzeyde birçok saygın kuruluş rol oynamaktadır. Bunlar arasında AICPA (American Institute of Certified Public Accountants), INTOSAI (Uluslararası Yüksek Denetim Kurumları Örgütü), IIA (Uluslararası İç Denetçiler Enstitüsü) ve IFAC (Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu) yer almaktadır. IFAC bünyesinde faaliyet gösteren IESBA (Uluslararası Muhasebe Meslek Mensupları Etik Standartları Kurulu) ise muhasebe mesleğine yönelik etik kuralları belirleyen ve küresel ölçekte kabul gören standartları yayımlayan en yetkin yapılardan biridir. Türkiye’de muhasebe meslek

mensuplarına ilişkin etik düzenlemeler başlıca iki kurum tarafından yürütülmektedir. Bunlar KGK (Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu), IFAC ile ilişkili olarak özellikle bağımsız denetçilere yönelik düzenleyici ve gözetim fonksiyonunu yerine getirmekte ve yasal çerçeveyi oluşturmaktadır. TÜRMOB (Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği) ise Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın onayı doğrultusunda muhasebe meslek mensuplarına ilişkin mesleki ve etik kuralları belirlemekte ve uygulamaya yön vermektedir. Bu yapı, uluslararası etik standartlar ile ulusal düzenlemeler arasında uyum sağlanmasına ve mesleki güvenilirliğin korunmasına katkı sunmaktadır (Selimoğlu, Tiğre, 2021).

“Muhasebe meslek mensupları için beş temel etik ilke vardır” (TÜRMOB, Etik Kurallar El kitabı 2020, Kısım 110):

- (a) “Dürüstlük- Mesleki ve iş ilişkilerinin tamamında dürüst, açık, doğru ve güvenilir olmak.”
- (b) “Tarafsızlık- Önyargıların, çıkar çatışmalarının veya başkalarının nüfuzlarını kötüye kullanarak meslek veya işle ilgili mesleki yargılarını etkilemesine izin vermemek.”
- (c) “Mesleki yeterlik ve özen”:
- (i) “Güncel teknik ve mesleki standartlar ile mevzuata uygun olarak, bir müşteri veya işverenin yeterli mesleki hizmetleri almalarını temin edecek mesleki bilgi ve beceriyi elde etmek ve korumak,”
- (ii) “Uygulamadaki teknik ve mesleki standartlara uygun bir şekilde ve özen içinde hareket etmek.”
- (d) “Sır saklama- Mesleğin icrası sırasında elde edilen bilgilerin gizliliğine riayet etmek.”
- (e) “Mesleğe uygun davranış- İlgili yasa ve düzenlemelere uymak ve muhasebe mesleğinin itibarını zedeleyici tutum ve davranışlardan kaçınmak.”

Ayrıca, meslek etiği muhasebecilerin ülke içindeki sadakatini güçlendirmeye hizmet eder. Muhasebe meslek etiğinin toplumda varlığı ise, sorumluluk sahibi ve profesyonel muhasebeciler olarak mesleğin daha geniş topluma yönelik hizmetlerini geliştirme çabasının bir göstergesidir (Hasmi, vd., 2024: 8). Etik uygulamalar, muhasebecilere çelişen çıkarlar ve karmaşık ikilemler arasında yön gösteren bir pusula işlevi görerek, alınan kararların hesap verebilirlik, şeffaflık ve kamu yararı ilkeleriyle uyumlu olmasına katkı sağlamaktadır.

Dijital yöntem ve teknolojilere geçiş, dijital arşivlerin korunması ve tarihsel verilere erişim ve analiz etme konusu etik hususlar hakkında derin sorular ortaya çıkarıyor (Leoni ve Sangster, 2025).

DİJİTALLEŞME İLE E-DÖNÜŞÜM SÜRECİNDE ETİK SORUNLAR VE RİSKLER

Bilgi teknolojilerinin muhasebe süreçlerine entegre edilmesiyle başlayan e-dönüşüm, meslek mensuplarının çalışma biçimlerinde köklü değişimlere yol açmıştır. Ekonomik ve teknolojik gelişmelerin etkisiyle muhasebe faaliyetleri büyük ölçüde dijital ortama taşınmış; özellikle e-defter ve e-fatura uygulamaları bilgisayar kullanımını vazgeçilmez hâle getirmiştir. Bu uygulamalar sayesinde muhasebe hizmetlerinin önemli bir bölümü fiziksel ortamdan elektronik ortama aktarılmıştır. Günümüzde muhasebe çalışanlarının yalnızca mesleki bilgiye sahip olmaları yeterli görülmemekte; sürekli güncellenen dijital sistemleri etkin biçimde kullanabilmeleri için ileri düzeyde bilgisayar becerilerine de sahip olmaları beklenmektedir. Dolayısıyla muhasebe eğitimi, teknolojik yetkinliklerle desteklenmesi gereken çok boyutlu bir uzmanlık alanına dönüşmüştür. (Gönen ve Solak, 2017: 68). Doğru, nesnel ve güvenilir finansal bilgilerin sunulmasında hem teknolojik araçlar hem de yetkin insan kaynağı belirleyici etkiye sahiptir (Alassuli vd., 2025:14).

Dijital dönüşüm, kayıt tutmadan finansal raporlama ve analize kadar uzanan modern muhasebe uygulamalarında önemli değişimler meydana getirmiştir. Bulut muhasebesi, blokzincir, büyük veri analitiği ve yapay zekâ gibi teknolojilerin kullanımı, verimliliği ve şeffaflığı artırmakla birlikte, muhasebe mesleğinin bütünlüğü ve hesap verebilirliği açısından yeni zorluklar da ortaya çıkarmaktadır (Kurniawan, vd., 2025). Etik odaklı liderlik ve denetim mekanizmalarını güçlendirmeksizin teknoloji çözümlerine yatırım yapan kuruluşlar, bu araçlardan tam anlamıyla verim elde edemeyebilirler (Alassuli vd., 2025:14).

Muhasebe sistemlerine yönelik yapılan veri ihlalleri, resmi defterler, fatura bilgileri, borç-alacak bakiyeleri gibi büyük öneme sahip finansal verileri etkilemiştir. Bu tür büyük öneme sahip verilerin kaybı veya bu tür verilerin yetkisiz kişiler tarafından ele geçirilmesi kurumların finansal istikrarını tehdit ettiği gibi finansal tablolarında da belirsizliğe yol açabilmektedir. Muhasebe sistemlerine yapılan siber saldırılar, kurumların finansal verilerinin yanı sıra çalışanlara ait kimlik ve sicil bilgileri gibi önemli bilgilere de yönelik olmuştur. Özellikle ücret ve bordro bilgileri gibi hassas bilgilerin ele geçirilip deşifre edilmesi, çalışanların kişisel mahremiyetlerinin ihlali anlamına gelmektedir. Bu tür veri ihlalleri, kurumların itibarını zedeleyeceği gibi çalışanların güvenini de sarsabilecektir.

Muhasebe sistemlerine yapılan siber saldırılarda e-defter ve e-fatura gibi elektronik kayıt sistemleri de hedef alınmıştır. Bu durum, kurumların resmi muhasebe kayıtlarının bütünlüğünü riske atmakla beraber finansal süreçlerini aksatmaktadır (Kıymık, 2025: 196). E- uygulamaların mükellefler tarafından aktif bir biçimde kullanılması, dijital dönüşüm sürecine olan ilgiyi artırarak uygulamaya ilişkin pratik sorunları ve çeşitli belirsizlikleri de beraberinde getirmektedir. Kalifiye insan kaynağı eksikliği e-uygulamaların kullanımında karşılaşılan temel sorunlardan biridir. Çalışanların veya mükelleflerin bu sistemleri verimli bir şekilde kullanabilecek seviyede eğitilmemiş olmaları, sürecin sağlıklı ilerlemesine engeldir. Bunun yanı sıra, e-uygulamalara yönelik sağlanan eğitimlerin yeterli seviyede olmamasından dolayı sistem kaynaklı teknik aksaklıkların sıklıkla yaşanması da dijital dönüşümün etkinliğini sınırlayan unsurlar arasındadır (Altınbay ve Koyun, 2025: 119).

Tablo 1: Teknolojinin Muhasebe Uygulamaları Üzerindeki Etkisi

Teknoloji	Olumlu Etki	Zorluk / Risk
Bulut Muhasebe (Cloud Accounting)	Gerçek zamanlı, verimli iş birliği	Yasadışı erişim riski
Blokzincir (Blockchain)	Şeffaflık ve izlenebilir denetim	Uygulama sürecinin karmaşıklığı
Yapay Zekâ ve Makine Öğrenmesi (AI & Machine Learning)	Tahminleme, otomasyon	Algoritmik önyargı, insan denetiminin azalması
Büyük Veri (Big Data)	Stratejik içgörü	Yanlış yorumlama riski

Kaynak: Kurniawan, vd., 2025: 2686

Uluslararası Muhasebeciler için Etik Standartları Kurulu (IESBA), temel ilke ve bağımsızlık standartlarının gücünü ve güncelliği üzerinde teknoloji gelişmelerinin doğurabileceği olası etik sonuçlarını belirlemeyi; ayrıca teknolojilerin uyum süreçlerini destekleme ve güçlendirme amacıyla nasıl kullanılabileceğini ortaya koymayı hedefleyen Teknoloji Girişimini yürütmektedir. (www.ifac.org)

Yapay zekâ, blok zinciri, robotik süreç otomasyonu ve dijital platformlar gibi gelişmiş teknolojilerin benimsenmesi ve bunlara uyum sağlanması, verimliliği, şeffaflığı ve paydaş katılımını artırmak için önemli fırsatlar sunarken, aynı zamanda beceri açıkları, etik ikilemler ve sosyal eşitsizlikler gibi önemli zorlukları da beraberinde getirmiştir. Bu sorunların ele alınması, dijital dönüşümün tüm potansiyelini kullanmak için kapsayıcı politikaları, sürekli beceri gelişimini ve sağlam etik çerçeveleri içeren bütüncül bir yaklaşım gerektirmektedir (Argento, vd., 2025: 779):

Tablo 2: Dijitalleşmenin Bireysel/Örgütsel/Toplumsal Düzeyde Etkisi

Düzy / Kavram	Bireysel Düzey (Bireylerin Tepkileri)	Örgütsel Düzey (Örgütlerin Sistem Olarak Tepkileri)	Toplumsal Düzey (Toplumsal Dijitalleşme Sürecinden Etkilenmesi ve Süreci Etkilemesi)
Muhasebe (Accounting)	- Dijitalleşme, RPA, yapay zekâ ve blokzincir gibi araçları kullanarak rutin muhasebe görevlerini otomatikleştirmekte, muhasebecilerin stratejik danışmanlık rollerine odaklanmasına imkân tanımaktadır. - Veri analitiği ve dijital okuryazarlık gibi yeni beceriler kritik öneme sahip hâle gelmekte; sürekli öğrenme ve uyum gerektirmektedir. - Eğitimsel zorluklar ve etik ikilemler, veri gizliliği ve yapay zekâ önyargılarıyla bağlantılı olarak ortaya çıkmaktadır.	- Örgütler, karar alma ve verimliliği artırmak amacıyla finansal ve finansal olmayan verileri dijital platformlarda entegre etmektedir. - Blokzincir ve bulut bilişim gibi teknolojiler, muhasebe iş akışlarını dönüştürmekte; gerçek zamanlı veri işleme ve otomasyon olanaklarını genişletmektedir. - Dijital hazırlık düzeyindeki eşitsizlikler, dijital teknolojilerin benimsenmesine yönelik direnç yaratabilmektedir.	- Dijitalleşme, kamu sektöründe muhasebede şeffaflığı artırmakta; yönetim ve hizmet sunumunu güçlendiren araçlar sağlamaktadır. - Sosyo-ekonomik dijital bölünmüşlük ve dijital okuryazarlık eksiklikleri, muhasebe inovasyonlarının faydalarının eşit dağılımını engelleyebilmektedir.
Denetim (Auditing)	- Denetçilerin veri analitiği, yapay zekâ ve blokzincir gibi teknolojilerde ileri düzey yetkinlik geliştirmesi gerekmektedir. - Dijital araçlar yeni etik çerçeveler ve profesyonel şüphecilik gereklilik kılma; makine tarafından üretilen süreçlerde bütünlüğü koruma zorunluluğu doğurmaktadır. - Rol tanımları değişmekte; IT uzmanlarıyla hibrit iş birlikleri ve yeni disiplinler arası beceriler zorunlu hale gelmektedir.	- Dijitalleşme, sürekli denetim, gerçek zamanlı hata tespiti ve gelişmiş veri analitiği kapasitesi aracılığıyla denetim süreçlerini dönüştürmektedir. - Düzenleyici riskler, etik endişeler ve otomasyona aşırı bağımlılık potansiyel sorunlar oluşturmaktadır. - Denetçiler IT uzmanları ve veri bilimcileriyle daha fazla iş birliği yaptıkça yönetsimsel çatışmalar ortaya çıkabilmektedir.	- Dijitalleşme, kamu güvenini ve düzenleyici çerçeveleri güçlendirmekte; şeffaflık ve sürdürülebilirlik yönündeki çabaları desteklemektedir. - Yapay zekâyı ilişkin etik endişeler ve veri gizliliği riskleri, toplumun adalet algısını etkileyebilmektedir.
Hesap Verebilirlik/ Sorumluluk (Accountability)	- Dijital yorgunluk ve uyum sağlama güçlükleri giderek artmaktadır. - Profesyoneller, gerçek zamanlı veri şeffaflığını ve doğru raporlamayı	- Dijital hesap verebilirlik mekanizmaları, blokzincir ve otomatik sistemler sayesinde şeffaflık, verimlilik ve	- Dijital teknolojiler veri paylaşımını ve katılımcı yönetimi kolaylaştırmaktadır. - Sürdürülebilir kalkınmayı

	sağlama konusunda daha fazla baskı altındadır. - Dijital araçlar verimliliği artırsa da nüanslı profesyonel yargının yerine geçme riski etik kaygılar doğurmaktadır.	sahtekârlık önleme kapasitesini artırmaktadır. - Örgütler, hiyerarşik hesap verebilirlik ile katılımcı yönetim yaklaşımlarını dengede tutma baskısı altındadır; kapsayıcılık ve güvenin sürdürülmesi önem taşır.	desteklemektedir. - Dijital eşitsizlikler ve kötüye kullanım riskleri, hesap verebilirliğin demokratikleşmesini tehdit edebilmektedir.
--	---	---	---

Kaynak: Argento, vd., 2025: 779

LİTERATÜR TARAMASI VE DURUM DEĞERLENDİRMESİ

Bu başlıkta, çalışmanın kuramsal temelini oluşturmak amacıyla dijitalleşme ve e-dönüşüm sürecinin muhasebe mesleği üzerindeki etkilerini ele alan ulusal ve uluslararası literatür sistematik bir şekilde incelenmiş, elde edilen bulgular doğrultusunda mevcut çalışmaların eğilimleri, benzerlikleri ve farklılıkları değerlendirilmiştir.

Kurniawan, vd., (2025) çalışmasında, dijital teknoloji, ahlaki etik ve hesap verebilirlik ilkesi arasındaki ilişkiyi analiz etmek amacıyla akademik kaynaklar ve mesleki politika belgelerine dayalı betimleyici nitel bir yaklaşım kullanmıştır. Araştırma sonuçları, teknolojik ilerlemelerin muhasebe mesleğinin güvenilirliğini koruyabilmesi için etik değerlerin güçlendirilmesi ve açık bir hesap verebilirlik yapısının oluşturulmasıyla desteklenmesi gerektiğini göstermektedir.

Tektüfekçi (2018), çalışmasında elektronik dönüşüm sürecini ele alarak öncelikle e-Belge ve e-Defter uygulamalarına ilişkin kuramsal çerçeveyi ortaya koymuştur. Daha sonra Türkiye’de bu uygulamaların yaygınlığı ve önemi hakkında değerlendirme yapabilmek amacıyla güncel örnekler üzerinden mevcut durumu yansıtan betimleyici istatistiklere yer vermiştir. Araştırmanın devamında ise e-Fatura, e-Arşiv Fatura, e-İrsaliye, e-Serbest Meslek Makbuzu, e-Müstahsil Makbuzu, e-Defter ve Defter Beyan Sistemi gibi uygulamaların kontrol ve denetim süreçlerinin nasıl yürütüldüğü ya da yürütülebileceği incelenmiştir. Bu inceleme, akıllı teknolojilerin sağladığı olanaklar dikkate alınarak uygulama temelli bir yaklaşımla ele alınmıştır.

Alassuli vd., (2025) çalışmasında, muhasebe dijital dönüşümünün finansal şeffaflık üzerindeki etkisini incelemiştir. Ürdün’deki ticari bankalarda görev yapan 386 uzmandan elde edilen anket verilerine dayanarak, çalışmada yapısal eşitlik modellemesi yöntemi kullanılmıştır. Bu modelleme aracılığıyla dijital dönüşümün örgütsel, teknik ve insani boyutları ile yönetim ve finansal şeffaflık arasındaki ilişkiler analiz edilmiştir. Dijital dönüşümün her üç boyutunun da finansal şeffaflık üzerinde olumlu etkiler yarattığını ve iyi yönetimin bu ilişkilerde kısmi aracılık rolü üstlendiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Gönen ve Solak (2017), çalışmalarında İzmir’de faaliyet gösteren ve e-dönüşüm uygulamalarını aktif biçimde kullanan muhasebe meslek mensupları üzerinde anket yöntemi uygulayarak elde edilen verileri analiz etmiştir. Araştırma sonuçları, e-dönüşüm sistemlerinde çeşitli teknik ve işleyişe ilişkin sorunların hâlen devam ettiğini ortaya koymuştur. Bununla birlikte söz konusu uygulamaların, meslek mensupları açısından ek maliyetler doğurmasına rağmen, Maliye Bakanlığı ile mükellefler arasındaki işlem süreçlerini kolaylaştırdığı ve toplam işlem maliyetlerini azalttığı belirlenmiştir.

Ülker ve Eker (2024), çalışmalarında dijitalleşme ve dijital dönüşüme uyum sürecini muhasebe sistemi perspektifinden ele almış; dijital sistemlerin muhasebe açısından taşıdığı önem, sağladığı fırsatlar ve beraberinde getirdiği riskleri kapsamlı biçimde değerlendirmiştir. Araştırmada, dijital dönüşümün muhasebe bilgi sistemi üzerindeki etkileri kavramsal çerçevede incelenmiş ve konu teorik düzeyde analiz edilmiştir.

Altınbay ve Koyun, (2025) çalışmasında; Türkiye’deki yasal düzenlemeler ve Gelir İdaresi Başkanlığı’nın uygulamaları ışığında e-dönüşüm sistemlerini ele almış; ayrıca e-muhasebe uygulamalarının benimsenme düzeyini, bu alandaki literatür bulgularıyla destekleyerek değerlendirmiştir. Araştırma sonucunda dijital dönüşümün muhasebe alanında köklü bir değişimi beraberinde getirdiği, ancak bu sürecin başarıyla sürdürülebilmesi için eğitim, altyapı ve mevzuat uyumu gibi çok yönlü stratejilere ihtiyaç duyulduğunu tespit etmiştir.

Varol, (2023); çalışmasında muhasebe ve denetim mesleklerinin dijitalleşmeden nasıl etkilendiğini ele alarak, bu doğrultuda Endüstri 4.0, muhasebe yazılımlarının gelişimi, dijital dönüşüm ve yapay zekâ kavramının tarihçesi ve muhasebe bilimine yansımalarından bahsedilmiş, ardından muhasebe ve denetim mesleklerine etkileri irdelenmiştir.

Çitil ve Durmuş, (2025) çalışmasında; e-belge özel entegratör kuruluşları ve kullanıcıları arasındaki ilişkileri inceleyip, algı düzeyleri hakkında verilere ulaşmıştır. Çalışmada anket yöntemi kullanılmıştır. Çalışma sonucunda; bilgi teknolojilerine hakim olan eğitim düzeyi yüksek muhasebe meslek mensuplarının entegratör kuruluşları ve faaliyetleri hakkında daha fazla bilgi sahibi olduğu, hizmet verdikleri müşteri sayısı arttıkça özel entegratörler

hakkındaki algı düzeylerinin farklılaştığı, e-defter kullanıcısı olan müşteri sayısı arttıkça özel entegratör kuruluşları ile ilgili algı düzeylerinin farklılaştığı, kullandıkları yazılım programının entegrasyonuna göre entegratör kuruluşlardan aldıkları hizmetlere ilişkin algı düzeylerinin farklılaştığı ve dijital belgeler ile ilgili bilgi düzeyleri arttıkça entegratör kuruluşlarla ilgili algı düzeylerinin farklılaştığı tespit edilmiştir.

Kıymık (2025), çalışmasında bir veri ihlali vakasını ayrıntılı biçimde inceleyerek özellikle mali müşavirlik sektörü olmak üzere muhasebe sistemlerini hedef alan ihlallerin nedenlerini, sonuçlarını, sektörlere göre dağılımını, gerçekleşme sıklığını ve oluşturduğu riskleri içerik analizi yöntemiyle değerlendirmiştir. Araştırma bulguları, ihlallerin büyük ölçüde siber saldırılar ve yetkisiz erişimler sonucunda meydana geldiğini ortaya koymuştur. Ayrıca fatura kayıtları, borç-alacak bilgileri ve yasal defterler gibi kritik finansal verilerin bu ihlallerden ciddi biçimde etkilendiği belirlenmiştir.

Süklüm Eser (2025), çalışmasında muhasebe eğitimi alan öğrencilerin muhasebede dijitalleşmeye ilişkin algı ve görüşlerini belirlemek amacıyla anket yöntemi kullanmıştır. Araştırmada öğrencilerin öğrenim gördükleri bölüm, cinsiyet, sınıf düzeyi ve genel not ortalaması gibi demografik değişkenler ile “Dijitalleşme Algısı” ve “Muhasebe ve Dijitalleşme” boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Deniz ve Tanç, (2020) çalışmasında muhasebe meslek mensuplarının muhasebe uygulamalarında yaşanan e-dönüşüm süreci hakkındaki görüşlerini ve beklentilerini belirlemek amacıyla Hatay ilindeki muhasebe meslek mensuplarına anket uygulanmıştır. Müşteri işletmelerin dijital muhasebeye ilişkin bilgi düzeylerinin ve teknolojik altyapılarının yetersizliği olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Tavares ve diğerleri (2023) 5.0 perspektifinde dijitalleşmenin muhasebe mesleği ve muhasebe eğitimine etkilerini incelemiştir. Çalışmada, muhasebe eğitiminin dijital yetkinlik, teknoloji okuryazarlığı ve analitik becerileri geliştirecek biçimde yeniden kurgulanması gerektiği vurgulanmıştır. Ayrıca, yükseköğretim kurumlarının teknolojik dönüşüme uyum sağlamasının muhasebe mesleğinin uzun vadeli sürdürülebilirliği açısından kritik bir gereklilik olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Gulin ve diğerleri, (2019) dijitalleşmenin muhasebe mesleği üzerindeki etkileri ve ortaya çıkardığı temel zorluklar incelenmiştir. Çalışma, literatür taramasına dayanarak büyük veri, bulut bilişim, yapay zekâ ve blokzincir gibi teknolojilerin muhasebe uygulamalarını nasıl dönüştürdüğünü sistematik biçimde ele almaktadır. Ayrıca, dijitalleşmenin muhasebe raporlamasını hızlandırdığı, meslek mensuplarından yeni teknik beceriler talep ettiği ve muhasebe eğitiminin yeniden yapılandırılmasını zorunlu kıldığı sonucuna ulaşmıştır.

Kotowska ve Sikorska, (2023) muhasebe mesleğini dijitalleşmenin nasıl dönüştürdüğünü ele almıştır. Çalışma, dijitalleşmeyle beraber verimliliğin artarak hata oranlarını azalttığı ve muhasebecilerin bu süreçteki görevlerinin veri girişinden stratejik danışmanlığa doğru gittiğini belirtmiştir. Ayrıca, etik zorluklara ve siber güvenlik risklerine dikkat çekilerek muhasebe eğitim sisteminde dijital kabiliyetlere yönelik revizyona ihtiyaç olduğu ifade edilmiştir.

Bağdat (2024), çalışmasında muhasebe süreçlerinde yeşil dönüşüm perspektifi doğrultusunda dijital arşivlemenin kâğıt kullanımını azaltmadaki uygulanabilirliğini incelemiştir. Araştırma kapsamında muhasebe meslek mensuplarıyla gerçekleştirilen görüşmelerden elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle değerlendirilmiştir. Bulgular, dijital sistemlerin yaygınlaşmasına rağmen muhasebe belgelerinin kayıt, denetim, iletim, raporlama ve saklama gibi işlemlerinde kâğıt çıktının hâlen yoğun biçimde kullanılmaya devam ettiğini ortaya koymuştur.

Konuya ilişkin literatür incelendiğinde, dijital dönüşümün muhasebe alanında birçok açıdan ele alındığı; teknolojik, örgütsel, insani gibi konularda ayrıntılı biçimde tartışıldığı görülmektedir. Çalışmaların büyük çoğunluğu, muhasebe süreçlerinde dijitalleşmenin hız, şeffaflık ve verimlilik sağladığı konusunda ortak bir görüş belirtmektedir. Özellikle, dijital dönüşümle birlikte hesap verebilirlik ve finansal şeffaflık kavramları daha fazla ön plana çıkmıştır. Ayrıca literatür, dijital dönüşümün sadece teknik bir gelişme olarak değerlendirilmesinin yetersiz olduğunu göstermektedir. Bu nedenle çalışmamızda dijitalleşme ve e-dönüşüm süreci teknik bir gelişmeden öte muhasebe meslek etiği açısından değerlendirilmiştir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

E-dönüşüm ile muhasebe mesleğinde kaçınılmaz ve geri döndürülemez bir yapısal dönüşüm meydana gelmiştir. E-defter, e-fatura ve benzeri elektronik uygulamalar, muhasebe süreçlerinde doğruluk, hız ve denetim etkinliği sağlamakta; vergi idaresi ve diğer kamu kurumları açısından şeffaflığı artırmaktadır. Bununla beraber muhasebe mesleğinin etik temellerini de dijitalleşmenin güçlendirdiğini söylemek mümkün değildir. Aksine, dijital ortamda ortaya çıkarılan verilerin hacmi ve erişilebilirliği arttıkça, etik ihlal riskleri daha karmaşık ve görünmez olmaktadır.

Etik ilkeler ve veri gizliliği gibi unsurların ihmali söz konusu olduğunda teknolojik kazanımların mesleki güvenilirliği zedeleyebileceği vurgulanmaktadır. Türkiye’de yapılan çalışmalar e-dönüş uygulamalarının sıklıkla

kullanıldığını ama uygulama sürecindeki sistemsel sorunlar, meslek mensupları için oluşan ek maliyetler ve kullanıcıların bilgi seviyesindeki farklılıkların önemli sorunlara sebep olduğunu göstermektedir. Ayrıca muhasebe eğitimi ve meslek mensuplarının dijital kabiliyetleri literatürde sıklıkla tartışılmasına rağmen, eğitim çıktıları ile etik ihlaller, veri ihlalleri arasındaki ilişkinin sınırlı düzeyde ele alındığı dikkat çekmektedir. Bu doğrultuda literatür, muhasebe mesleğinde dijital dönüşümün geri döndürülemez ve kaçınılmaz bir süreç olduğunu açıkça ortaya koymakla beraber; etik, güvenlik ve eğitim boyutlarının bütüncül bir yaklaşımla ele alınmadığını göstermektedir. Yapılmış çalışmalar çoğunlukla bu boyutları ayrı ayrı ele almakta, ancak aralarındaki yapısal ve nedensel ilişkileri bütüncül olarak değerlendirmemektedir. Buda, dijital muhasebe uygulamalarının sürdürülebilirliği bakımından önemli bir araştırma boşluğu oluşturmaktadır.

Bu çalışma literatüre çeşitli açılardan katkı sağlamaktadır. Çalışma, e-dönüşüm uygulamalarını sadece teknolojik bir yenilik olarak değil, aynı zamanda etik, veri güvenliği ve mesleki sorumluluk boyutlarıyla birlikte değerlendiren bütüncül bir yaklaşım sunmaktadır. Ayrıca muhasebe mesleğinde dijitalleşmenin getirdiği fırsatların yanında ortaya çıkan etik riskleri sistematik biçimde ele alarak literatürdeki yaklaşımlara eleştirel bir bakış açısı kazandırmaktadır. Son olarak; muhasebe eğitiminde dijital yetkinlik ile etik farkındalık arasındaki ilişkinin birlikte ele alınması gerektiğini vurgulayarak gelecekte yapılacak ampirik çalışmalar için araştırma alanı önermektedir. Çalışma kapsamında incelenen literatür, dijital dönüşüm ile muhasebe meslek mensuplarından yeni yetkinlikler beklendiği; fakat etik farkındalık, veri güvenliği bilinci ve mesleki sorumluluk anlayışının bu dönüşüme aynı hızda yetişemediğini ortaya çıkarmaktadır.

Bu çerçevede;

- ✓ Meslek mensupları için etik ve dijital yetkinlik eğitimlerinin yaygınlaştırılması,
- ✓ Muhasebe meslek etiği ilkelerinin dijital uygulamalara özgü biçimde güncellenmesi,
- ✓ E-dönüşüm uygulamalarında hesap verebilirliği ve veri güvenliğini önceliklendiren denetim mekanizmalarının güçlendirilmesi önerilmektedir.

Sonuç olarak, e-dönüşümün muhasebe mesleğinde kalıcı etki oluşturmaları; teknolojik altyapıyla beraber etik ilkeler, insan faktörü ve yönetim anlayışının da ele alınmasına bağlıdır. Aksi durumda dijitalleşme, mesleki güvenilirliği artıran bir araç olmaktan öte, etik riskleri artıran bir unsura dönüşebilecektir.

KAYNAKÇA

Akçaöz, M. & Akçaöz, V. (2023). “Kamu Yönetiminde Dijitalleşme ve Türkiye’deki Dijital Devlet Uygulamaları”, *Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences*, 9(69):3648-3660. DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/JOSH AS.72401>

Akkuş, H., & Celayir, D. (2025). Dijitalleşen Muhasebe ve Denetim Süreçlerinde Blockchain Teknolojisinin Rolü: Kavramsal Bir İnceleme. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi-Asos Journal*, 13(168).

Alassuli, A., Thuneibat, N. S., Eltweri, A., Al-Hajaya, K., & Alghraibeh, K. (2025). The Impact of Accounting Digital Transformation on Financial Transparency: Mediating Role of Good Governance. *Journal of Risk and Financial Management*, 18(5), 272. <https://doi.org/10.3390/jrfm18050272>

Alataş, A. & Kılıç, İ. (2025). Dijital Dönüşüm Sürecinin Muhasebe Mesleği Muhasebe Eğitimi ve Muhasebe Meslek Mensupları Üzerindeki Etkileri. In: Şenel, S. A. (ed.), *Dijital Dönüşümün Muhasebe Mesleğine Etkileri ve Meslekte Uzmanlaşma*. Özgür Yayınları. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub679.c2835>

Altınbay, A., & Koyun, M. (2025). Muhasebe Uygulamalarında E-Dönüşüm Süreci ve Karşılaşılan Güncel Sorunlar. *Aizanoi Academia*, 3(2), 113-124.

Argento, D., Dobija, D., Grossi, G., Marrone, M., & Mora, L. (2025). The Unaccounted Effects Of Digital Transformation: Implications For Accounting, Auditing And Accountability Research. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 38(3), 765-796.

Bağdat, A. (2024). Yeşil Dönüşüm Kapsamında Muhasebede Dijital Arşivlemeye Geçiş: Meslek Mensupları Üzerinde Nitel Bir Araştırma. *Yaşar Üniversitesi E-Dergisi*, 19(74), 82-103.

Civelek, M. E., & Seçkin, N., (2017). Paperless Trade: Evaluation Of The Current Situation & Towards The Integrated Single Foreign Trade Document. *Journal of Management Research*, 9(2), 1-10.

Çitil, M. & Durmuş, A. F. (2025). Muhasebe Meslek Mensuplarının E-Belge Özel Entegratör Kuruluşlarından Aldıkları Hizmetlerle İlgili Algı Düzeyleri: Adıyaman İli Örneği. *Malatya Turgut Özal Üniversitesi İşletme ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 6(2), 204-230.

- Danış, O. (2023). Dijital Dönüşüm Kapsamında E-Mali Uygulamalar: E-Fatura Örneği. F. Çelebi, Dijital Dönüşüm ve Dijitalleşme. Duvar Yayınları. (S. 7-22).
- Deniz, F. & Güngör Tanç, Ş. (2020). Muhasebe Meslek Mensuplarının Muhasebe Uygulamalarındaki E-Dönüşüm Sürecine İlişkin Görüş Ve Beklentileri: Hatay İli Örneği. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 23(2), 622–636.
- Fülöp, M. T., Ionescu, C. A., Măgdaş, N., Ştefan, M. C., & Topor, D. I. (2025). Digital Transformation Of The Accounting Profession At The Intersection Of Artificial Intelligence And Ethics. *Economics*, 19(1), 20250155.
- Gelir İdaresi Başkanlığı. (2025). <https://www.gib.gov.tr>
- Gökçen, G., & Özdemir, M. (2016). Türkiye’de Muhasebe Uygulamalarından E-Defter ve E-Fatura Uygulaması. *Öneri Dergisi*, 12(46), 137-154.
- Gönen, S., & Solak, B. (2017). Maliye Bakanlığı E-Dönüşüm Sürecinin Muhasebe Meslek Mensupları Açısından Değerlendirilmesine İlişkin Bir Alan Araştırması. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (76), 63-80.
- Gulin, D., Hladika, M. & Valenta, I. (2019). Digitalization And The Challenges For The Accounting Profession. *Proceedings Of Entrenova 2019*, Rovinj, Croatia, 428–437. <https://doi.org/10.Xxxx/Entrenova2019>
- Gür, E. (2018). Muhasebe Meslek Etiği. *Adam Academy Journal Of Social Sciences*, 8(2), 371-407.
- Hasmi, N., Winda, W., Ongku, S. A. R., Hasan, S. D. S., & Budiawan, S. (2024). Professional And Ethical Influences on the Accounting Profession. *Amsir Accounting & Finance Journal*, 2(1), 1-10.
- IFAC. (2025). *Ethics, technology and the professional accountant in the digital age*. <https://www.ifac.org/knowledge-gateway/discussion/ethics-technology-and-professional-accountant-digital-age> (21.11.2025 11.51)
- Kıymık, H. (2025). Dijital Çağda Muhasebe Güvenliği: Kişisel Verilerin Korunması Kanunu İhlallerinin Anatomisi. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (107), 173-202.
- Kotowska, B., & Sikorska, M. (2023). Accounting Profession Transformation In The Wake Of Digitalization–Survey Results In Poland. *Scientific Papers Of Silesian University Of Technology–Organization And Management Series*, (182), 147-165.
- Kurniawan, S. B., Ningsi, E. H., Utomo, L. P., Safriliana, R., & Assih, P. (2025). Digital Transformation and Accounting Integrity: Harmonization of Moral Ethics and Accountability. *East Asian Journal of Multidisciplinary Research*, 4(6), 2681-2694.
- Leoni, G. & Sangster, A. (2025). Dijital Çağda Muhasebe Tarihi. *Muhasebe Tarihi*, 30 (1), 3-6.
- Öztürk, M., & Yegen, B. (2024). Vergi Usul Kanunu Uyarınca Tutulması Gereken Defterlerde Dijital Dönüşüm: E-Defter ve Defter Beyan Sistemi. *Pamukkale Üniversitesi İşletme Araştırmaları Dergisi*, 11(1), 82-104.
- Selimoğlu, K. S., & Tiğre, M. (Ocak, 2021). Muhasebe Mesleğinde Bağımsızlık Standardı İle Bütünleştirilmiş Yeni Etik Kuralların Uluslararası ve Ulusal Karşılaştırmalı Analizi (IFAC-KGK-TÜRMOB). *İda Academia Muhasebe ve Maliye Dergisi*, 4(1), 21-36
- Süklüm Eser, N. (2025). Muhasebenin Dijitalleşmesi: Muhasebe Dersi Alan Öğrenciler Üzerinde Bir Araştırma. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 27(49), 724-742.
- Tavares, M. C., Azevedo, G., Marques, R. P. & Bastos, M. A. (2023). Challenges Of Education In The Accounting Profession In The Era 5.0: A Systematic Review. *Cogent Business & Management*, 10(2), 2220198. <https://doi.org/10.1080/23311975.2023.2220198>
- Tektüfekçi, F. (2018). Türkiye’de E-Dönüşüm Sürecinde Elektronik Belge ve Defter kontrolü ile denetimi üzerine bir inceleme. *İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 1(1), 101-119.
- Tosun, A. (2025). Kamu Yönetiminde Katılımın Dijitalleşmesi: E-Devlet, Yönetişim ve Yurttaşlık Arasındaki Etkileşim. *Çağdaş Kamu Yönetimi Araştırmaları*, 51.
- TÜRMOB. (2020) Muhasebe Meslek Mensupları İçin Uluslararası Etik Kurallar El Kitabı. <https://www.alomaliye.com/wp-content/uploads/2021/10/meslek-mensubu-uluslararasi-etik-kurallar-2020.pdf>, Erişim Tarihi: 05.01.2026.

Ülker, Y. & Eker S., (2024). Dijitalleşme Uygulamalarının Muhasebe Bilgi Sistemi Üzerine Etkilerinin Değerlendirilmesi. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 9(18), 320-345.

Varol, N. (2023). Dijital Dönüşüm ve Yapay Zekâ: Muhasebenin ve Denetimin Geleceği. *Denetim ve Güvence Hizmetleri Dergisi*, 3(2), 162-184.